

סד:

ארבע מיתות פרק שביעי סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

(א) (וחפסות פ"א ס"ג) ב"מ
ל"ג. (ב) ב"מ ס"ג. (ג) ע"פ
(ד) פסחים ל"ג. (ה) כ"ה
(ו) ע"פ. (ז) ע"פ. (ח) ע"פ
(ט) ע"פ. (י) ע"פ. (יא) ע"פ
(יב) ע"פ. (יג) ע"פ. (יד) ע"פ
(טו) ע"פ. (טז) ע"פ. (יז)
ע"פ.

תורה אור השלם

1. ומורעך לא תתן להעביר למלך ולא תחלל את שם אלהיך אני יי. יקרא יי כא
2. לא יקרא כך מעביר בנו ובתו באש קסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף. דברים י"א
3. ואני אתן את פני באיש ההוא והברית אתו מקרב עמו כי מורעו נתן למלך למען שמא את מקדשי והחלל את שם קדשי. יקרא כ"ג
4. ואם העלם ועלמו עם הארץ את עיניהם מן האיש ההוא בתתו מורעו למלך לבלתי ידעו אתו. יקרא כ"ד
5. אספ כי לא יהיה כך אביון כי בך יברך יי בארץ אשר יי אלהיך נתן לך נחלה לרשתה. דברים ט"ו
6. כי דבר יי הוא ומצותו הפירצה תכרת תפוש ההוא ענתה בה. במדבר ט"ו
7. ודפשו אשר תעשה ביד רעה מן הארץ ונתן הבר' את יי הוא מגדף ונכרתה דפשו ההוא מקרב עמו. במדבר ט"ו

גילוי הש"ס

גם אין יי אלא ויע ש"ה וכן בקדושין דף ע"ג וע"פ בתוס' קדושין דף ע"ג ע"פ ד"ה גלוש:

הנהגות הב"ח

(א) נ"פ דין העברות העבירו כרגל:

מוסף רש"י

אספ כי לא יהיה כך אביון. יזהר מן עניות (ב"מ ל"ג) לא תחיל עמך לדי עניות (נ"פ ל"ג) הכרת תכרת. בעניות סוכים כתיב יקראו יי. והלא כבר נאמר ונכרתה. בעניות סוכים את יי הוא מגדף ונכרתה. ד"ל מגדף היינו עיבד עניות סוכים יי. ור"ע פ"ל במגדף היינו מנך השם (נ"פ).

ר' ינאי. לפדושי עד שימסור דמנתי' אחא למימר דהך מסירה למשרתי ע"ז קאמר: לא סתן להעביר. לא תתן לאחריס להעביר וסתמא דמילתא שמשין שלה קא מעבירין לה: ה"ג סניא נמי הכי יכול העביר ולא מסר כו'. וי"ג זכריהא זרישא ומורעך לא תתן דתו לא יכול למימני יכול העביר ולא מסר דהאי לא תתן מסירה משמע. אלא הכי קתני יכול העביר ולא מסר יהא חייב ומיפוק ליה מלא ימלא כך מעביר בנו ובתו באש דלא כתיבא מסירה ת"ל לא תתן להעביר פירש לך הכתוב על העברה שאינה אלא דרך נמיה: לא תתן להעביר. משמע ליה לתנא נמיה הנכסה לכלל העברה ולא משמע ליה נמיה על מנת להעביר לחיוביה על נמיה לתורה: מסר והעביר. לע"ז אחרת שלא למולך יכול יהא חייב: סעבירו. לבנו סומא לא יסן מי היה דרך העברה ככך זכ"ה"ג דלוינו יכול לעבור בעלמו אם היה רוצה: פשוט. מיהא מתנימין: סדא. מהגן שאלות דבן בנו וכן כנו: כנו כי מורעו נתן למולך כו' ס"ל. פשוט דהאי כרת על כן נכתב דהא נמעביר למולך כתיב (ויקרא כ"ו) ואני אתן את פני וגו' ועליל מיניה כתיב ואשר יתן מורעו למולך מות יומת: ס"ל כספו מורעו. קרא אחריתא הוא ולא זה שהתחיל הנמא לדרוש. ופרכינן תנא פתח לדרוש כי מורעו נתן למולך וכו' דכיון סייס ת"ל בתמו מורעו. ומשני דרשה אחריתי דרש מנחתו מורעו דרשה קמיתא דבן בנו וכן בתו מכי מורעו נפקא ליה והדר תנא זרעו פסול מנין סהיה לו ממזר והעבירו ת"ל בתמו מורעו ואם העלם ועלמו וגו' ולא היה צריך למכתב בתמו מורעו דהא נמעביר מורעו משמע אלא ליה דרשה: דרך העברה. שלא ליה מן החוק אלא כדרך מנהג העברת המולך: שרגא דלגני. שורת לבנים גביה לבנה על גבי לבנה והאש מלאן ומלאן ומעבירין עליו ואינו גורפו מדקתני לקמן המעביר עלמו פטור אלמא לאחרי העברה הוא חי. והא דאמרין (לפיל דף סג:) גבי חוקיה שכתבו לתמו למגדלה לא למולך היה אלא לאלהי ספרים דהתם שריפה כתיב: רבא אמר כמשורפת דטוריא. אינו מעבירו כרגליו אלא קופץ כרגליו כדרך שהתינוקות קופצין זימי הסורים שהיתה מסירה כאלך והאש כוער בו והוא קופץ משפה לשפה: דרך העברתו. עבודתו של מולך: העבירו

העביר כל זרעו פטור. וא"ת מקמא מיימינא ליה וי"ל כגון שאין לו אלא בן אחד או שהעבירם בבת אחת: שלש ברייות בע"ז. פ"ה שמים גבי מולך בקדושים והשלישי בשלה לך כי דבר ה' הוא וקשה (ל"ר) דלית ליה זריש מי שהיה טעם ופסחים ד' (ג) מגדף היינו מנך השם ובסוף פרק קמא דשנועות (דף י"ג) מוקי כי דבר ה' כזה לפורק עול ומגלה פנים בתורה כרת בע"ז שלא כדרכה ממני ויש לומר דכרת ג' כפרשת אחרי מות דכתיב מולך גבי עריות ואכולו כתיב כי כל אשר יעשה מכל המועצות וגו' ואף על גב דהוי ליה טפי לאוקמי לגופיה למעביר בנו שלא כדרכה ניחא ליה לאוקמיה בע"ז נאס אינו ענין כיון דהשתא סבירא ליה מולך לאו היינו ע"ז וחוק בעלמא הוא דלא מתקנך לחיובי עושה אלא כדרכה: למעביר בנו ובתו שיא ברבבה. מימה כיון דמוך ע"ז הוא ת"ל מההוא כרת דמוקמינן לע"ז שלא כדרכה בני עול לומר דלא היה מוקמין ליה לע"ז כיון דגבי מולך כתיב אי לאו דאשכחן קרא אחריתא למולך: וכי ש"ש עורפותי יי. לאו לר' עקיבא הוה דליתו מוקי לה כמנך את השם אלא אליה דנפשיה קאמר כפ"ה ואם תאמר לרבי עקיבא נמי תקשה וכי שלשה עולמות יש לעולם הוה נפקא לן מקראי דמולך כע"ז מיהו ר' עקיבא איכא למימר דלא דריש כי דבר ה' הוא בע"ז אלא כדדרשין פ"ק דשנועות (שם) אלא מרבי ישמעאל קאי דדרש בחלקי המזבח דיבור ראשון שנאמר בסני דהיינו ע"ז דליתיה תקשה ליה וכי שלשה עולמות יש דע"ז נפקא ליה מקראי דמולך וי"ל דרבי ישמעאל הוה דריש קראי דמולך תרתי לע"ז שלא כדרכה משום עולם הוה ועולם הנבא אי נמי חד לע"ז שלא כדרכה ומרתי למולך לעולם הוה ועולם הנבא: והנשאל

קמה א מיי פ"ז סגל עטריס הלכה ד: קסו ב ד מיי סג הלכה ה: קסו ה מיי סג הלכה ד: קסו ו מיי סג הלכה ג: יעין כ"מ: קסו ז מיי סג הלכה ה: קע ח מיי פ"ב סגל ארביס הלכה א סג פשוט ע"ז טו"ע ח"מ פ"ר רס"ד סג פ"א:

כרגל פטור. אלמא דרך עבודתו בקפיה: מאי טעמא דר' אלעזר. כמעביר עלמו: ורכנן לא דרשי כן. בתמיה לאזהרה למשמע מינה אזהרת עלמו: לא יהיה כך אביון. הזהר בעמך שלא תבא לדי עניות. ימא הוא סתמא דלא כרגנן: כהם מאספ כי לא יהיה כך אביון. דאי לאו לאזהרה אתא אלא להבטחה שמנתיים שלא יהיה בהם אביונים נכתוב לא יהיה כך אביון מדכתיב אספ לאזהרה אתא כלומר אספ ומדל וכלה עניות ממך. אספ לשון חלה וכלה כמו (בראשית מ) כי אספ כסף: שלם כריסוס בע"ז. תרתי גבי מולך בקדושים תהיו ויקראו כן ואני אתן את פני כתיב ההוא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתי אני את פני כתיב ההוא וכמשפתחו אומר ואת כל הזונים וגו' (ונתתי את פני וגו') וא"כ סבירא ליה דמולך לאו ע"ז הוא מכל מקום קרי ליה ע"ז והשלישית בשלה לך אנשים (במדבר טו) כי דבר ה' כזה ואת מצותו הפיר הכרת תכרת הנפש ההיא וגו' ומינה לקמן באלו שאין להם חלק לעולם הבא (נ"פ) דבר ה' כזה (במדבר טו) זה דבור ראשון שנאמר בסני והוא ע"ז. והא דכתיב הכרת תכרת מדה חשיב ליה כדמפרש לקמן דכרה מורה כלשון בני אדם. את ה' הוא מגדף ונכרתה (שם) לקמן מפרש: אהם שלא כדרכה. כרת ימירא גבי מולך אם אינו ענין ליה לתנו ענין לזכות וקטור ונסך והשתחויה שיהא חייב עליהם אף שלא כדרכה: ואחא למולך. דאף על פי שדרבן ככך מעביר ליה למכתבה באפי נפשיה דמולך לאו ע"ז הוא והיפקידה מורה עליו: ולמאן דאמר מולך ע"ז הוא. והוי ככלל כדרכה לכל שאר עבודות מאיסי יעבדו (דברים יב) נפקא ליה הכתוב למייב עליו אף בשאר ע"ז שאין דרכו ככך שלא מצינו אלא זכות וקטור ונסך וכריסות) מגדף זה הועבד ע"ז כגון משורר ע"ז. כרם דכתיב כמגדף למה לי. אחרי שדרכה ככך. ופלוניגח היא ככריסות (דף י"ג) איכא למאן דאמר מגדף היינו מנך את השם: לכדפניא. כדמוקיס ליה רבי ישמעאל אחד לעוה"ז ואחד לעוה"ב: והלא כבר נאמר ונכרתה. באומה פרשה עלמה גבי מגדף ורבי עקיבא ס"ל מגדף היינו מנך את השם כדאמר בכריסות ועולם הנבא לא נפקא ליה בע"ז אלא מהכרת תכרת ור' ישמעאל לאו לר"ע פריך והלא כבר נאמר ונכרתה דהא ר"ע כמנך את השם מוקיס לה אלא טעמא דנפשיה קאמר והלא כבר נאמר ונכרתה ואנא סבירא לי דע"ז כתיב: וכי שלשה עולמות יש וכו'. ודומה לו בשחיטת חולין והלא כדמוקדשין האומר רגלה של זו עולה כולה עולה דהא פרכא לאו לכשנגדו פריך דליתו ס"ל אפילו כדמוקדשין דאין כולה עולה אלא טעמא דנפשיה אמר כפרק (בהמה המקשה) (חולין סט):

מנתי' רבנן לא דרשי כן. בתמיה לאזהרה למשמע מינה אזהרת עלמו: לא יהיה כך אביון. הזהר בעמך שלא תבא לדי עניות. ימא הוא סתמא דלא כרגנן: כהם מאספ כי לא יהיה כך אביון. דאי לאו לאזהרה אתא אלא להבטחה שמנתיים שלא יהיה בהם אביונים נכתוב לא יהיה כך אביון מדכתיב אספ לאזהרה אתא כלומר אספ ומדל וכלה עניות ממך. אספ לשון חלה וכלה כמו (בראשית מ) כי אספ כסף: שלם כריסוס בע"ז. תרתי גבי מולך בקדושים תהיו ויקראו כן ואני אתן את פני כתיב ההוא והכרתי אותו מקרב עמו ושמתי אני את פני כתיב ההוא וכמשפתחו אומר ואת כל הזונים וגו' (ונתתי את פני וגו') וא"כ סבירא ליה דמולך לאו ע"ז הוא מכל מקום קרי ליה ע"ז והשלישית בשלה לך אנשים (במדבר טו) כי דבר ה' כזה ואת מצותו הפיר הכרת תכרת הנפש ההיא וגו' ומינה לקמן באלו שאין להם חלק לעולם הבא (נ"פ) דבר ה' כזה (במדבר טו) זה דבור ראשון שנאמר בסני והוא ע"ז. והא דכתיב הכרת תכרת מדה חשיב ליה כדמפרש לקמן דכרה מורה כלשון בני אדם. את ה' הוא מגדף ונכרתה (שם) לקמן מפרש: אהם שלא כדרכה. כרת ימירא גבי מולך אם אינו ענין ליה לתנו ענין לזכות וקטור ונסך והשתחויה שיהא חייב עליהם אף שלא כדרכה: ואחא למולך. דאף על פי שדרבן ככך מעביר ליה למכתבה באפי נפשיה דמולך לאו ע"ז הוא והיפקידה מורה עליו: ולמאן דאמר מולך ע"ז הוא. והוי ככלל כדרכה לכל שאר עבודות מאיסי יעבדו (דברים יב) נפקא ליה הכתוב למייב עליו אף בשאר ע"ז שאין דרכו ככך שלא מצינו אלא זכות וקטור ונסך וכריסות) מגדף זה הועבד ע"ז כגון משורר ע"ז. כרם דכתיב כמגדף למה לי. אחרי שדרכה ככך. ופלוניגח היא ככריסות (דף י"ג) איכא למאן דאמר מגדף היינו מנך את השם: לכדפניא. כדמוקיס ליה רבי ישמעאל אחד לעוה"ז ואחד לעוה"ב: והלא כבר נאמר ונכרתה. באומה פרשה עלמה גבי מגדף ורבי עקיבא ס"ל מגדף היינו מנך את השם כדאמר בכריסות ועולם הנבא לא נפקא ליה בע"ז אלא מהכרת תכרת ור' ישמעאל לאו לר"ע פריך והלא כבר נאמר ונכרתה דהא ר"ע כמנך את השם מוקיס לה אלא טעמא דנפשיה קאמר והלא כבר נאמר ונכרתה ואנא סבירא לי דע"ז כתיב: וכי שלשה עולמות יש וכו'. ודומה לו בשחיטת חולין והלא כדמוקדשין האומר רגלה של זו עולה כולה עולה דהא פרכא לאו לכשנגדו פריך דליתו ס"ל אפילו כדמוקדשין דאין כולה עולה אלא טעמא דנפשיה אמר כפרק (בהמה המקשה) (חולין סט):